

BOM EN ECOSYSTEEM ONTWIKKELING

Chantal Dietvorst-ten Tije, MD Ecosysteemontwikkeling

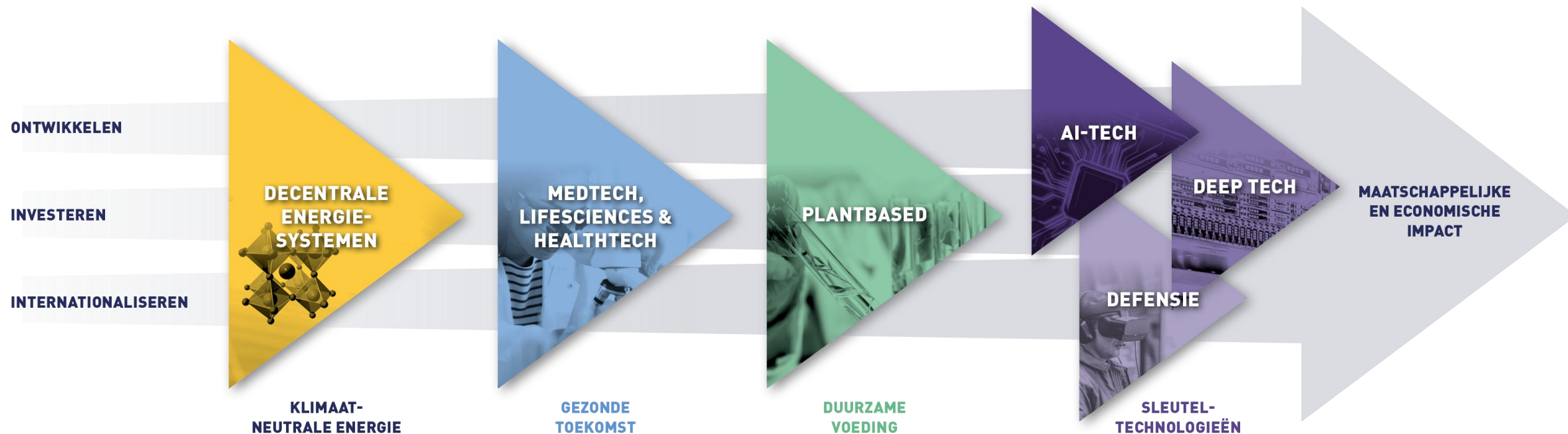
Utrecht, 18 juni 2026

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij

Duurzaam versterken van de Brabantse economie

Meerjarenstrategie 2025 – 2028

Innovatie als aanjager

Draghi – The Future of European competitiveness

Ophogen van R&D uitgaven tot 3% van BBP voor 1) versnellen innovatie & nieuwe technologie 2) investeren in hernieuwbare energie 3) verminderen afhankelijkheden

NAVO norm

Richtlijn om 5% van BBP te besteden aan veiligheid waarvan 1,5% indirect, om de capaciteitsdoelstellingen te behalen.

EZ – Industriebeleid met focus, NTS, groeimarkten, discussie NII

Verdienvermogen versterken en weerbaarheid vergroten. Marktfocus: halfgeleiders, defensie, biotechnologie, digitale diensten, machinebouw en innovatieve chemie.

Nationale Investeringsagenda Wennink

Privaatgeleide agenda op inhoudelijke thema's (digitaal, veiligheid, energie en klimaat, en gezondheid) en randvoorwaarden.

Provincie Noord-Brabant: Uitvoeringsagenda Economie 2024 - 2027

Toekomstbestendige economie d.m.v. 1) versterken fundament 2) innovatie- en technologiebeleid 3) datagedreven en circulaire economie.

Ecosysteemontwikkeling bij BOM

Ondernemers groeien pas echt als het systeem om hen heen goed functioneert. Daarom richt BOM zich naast investeren en internationaliseren ook op **ecosysteemontwikkeling**.

Waar **investeren** draait om kapitaal en ondernemingen direct versterken en **internationaliseren** om toegang tot nieuwe markten en internationale groei, versterkt **ecosysteemontwikkeling** de hele innovatie-context waarin ondernemers opereren.

Ecosysteemontwikkeling koppelt strategie aan uitvoering en zorgt dat Brabantse ecosystemen sneller en met meer impact bijdragen aan maatschappelijke transitie.

Aanpak

► Verkennen:

Waar liggen kansen? Waar lopen ondernemers tegenaan? Welke vragen hebben ze? En waar is de urgentie groot genoeg om in beweging te komen? *Op basis van analyse ecosysteem.*

Bijv. Circulair Water

► Programmeren:

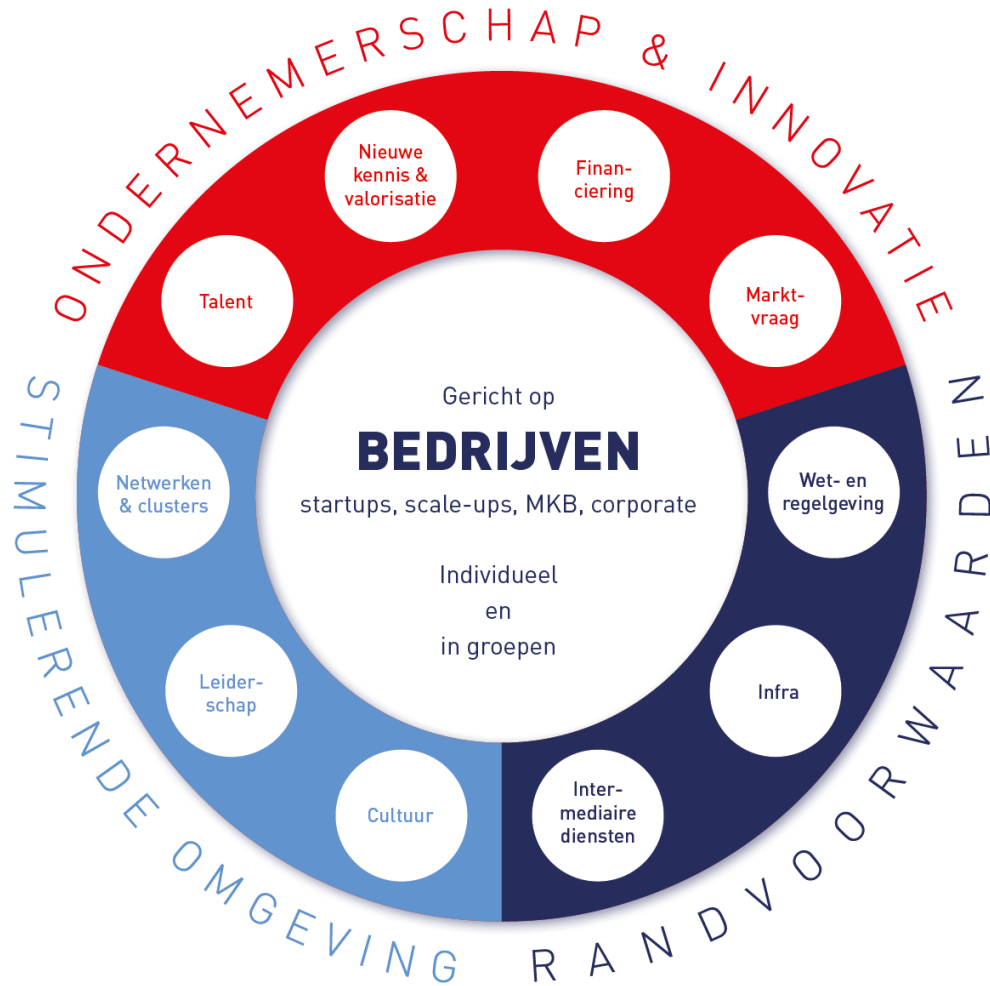
Het bouwen van een concreet programma of project, samen met partners, een duidelijk doel met interventies en financiering.

Bijv. Cybersec/Brabant House of Cyber, Masterplan Medtech Brabant

► Uitvoeren van projecten en programma's:

Bijv. Klik op Morgen 2.0, BITS-innovatieprogramma Defensie, Develop2Invest-energie programma, Grote Oogst-bedrijven terreinen, Innovatiecoalitie Waterstof, Nationale Groeifonds-projecten (NGHT, Einstein Telescope, Polaris), Europese innovatieprojecten (bijv. ACE, Food Pioneer Accelerator)

Ecosysteemmodel

Het model helpt:

- Het complete ecosysteem te beschouwen*
Sterktes, zwaktes, kansen en witte vlekken in beeld
- De 3 BOM competenties te integreren**
Ontwikkelen, Investeren en Internationaliseren
- Het gesprek aan te gaan met partners
(visie, acties en rol)

Invullen op niveau van een focusgebied/sub-thema:

- Logische samenhang/interactie tussen spelers en activiteiten
- Maakt inzichtelijk op welke elementen lopende activiteiten/ projecten gericht zijn
- Biedt inzicht in welke inzet aanvullend nodig is; toekomstige (beleids-)keuzes

Ecosysteemmodel - Uitwerking van de 10 elementen

Ondernemerschap & innovatie

Talent

- Is er voldoende talent aanwezig (kwantitatief)?
- Sluit het talent aan bij de behoefte in de markt (kwalitatief)?
- Zijn bedrijven betrokken bij het opleidingscurriculum, of bij talent-initiatieven?

Nieuwe kennis & valorisatie

- Komt er voldoende (nieuwe) kennis vanuit kennis-/onderzoeksinstituten?
- Is er voldoende labruimte/ fieldlabs beschikbaar?
- Investeert de overheid in R&D op dit gebied?
- Zijn er voldoende ideeën voor nieuwe PMCs (Product Markt Combinaties)? Is er voldoende support om deze ideeën te realiseren?
- Is er specifieke startup ondersteuning beschikbaar?

Financiering

- Is er voldoende kapitaal beschikbaar?
- Is de hele financieringsketen gesloten (voor alle groeifasen van bedrijven)?
- Wordt er tussen publieke en private financiers samengewerkt?

(Markt-)vraag

- Is de potentiële markt (regionaal, nationaal, internationaal) van voldoende formaat?

Stimulerende omgeving

Netwerken & clusters

- In welke mate is het cluster georganiseerd?
- Wie zijn de bepalende spelers in het cluster tav innovatie? (bedrijven, kennisinstellingen, campussen, fieldlabs, branche-org., etc.)
- Wordt er veel samengewerkt in clusters?
 - Zijn onderlinge contacten goed?
 - Wordt er kennis uitgewisseld in (in-) formele netwerken?
 - Is er gezamenlijke bedrijvigheid?
- Is er data/ kennis over werking ecosysteem in relatie tot de gestelde ambitie (uitdagingen en witte vlekken in kaart)?
- Met welke (inter-)nationale partners wordt er samengewerkt?

Leiderschap, lange termijn blik

- Is er een gedeelde visie op de gestelde ambitie (bij een koplopergroep) binnen het ecosysteem?
- Zijn er partijen/ individuen die leiderschap en initiatief tonen?

Cultuur

- Is er een open of gesloten innovatie cultuur?
- Is er voldoende ondernemerschap?
- Openstaan voor nieuwe (internationale) spelers?

Randvoorwaarden

Politieke context

- Welke (geo)politieke trends zijn van invloed op de gestelde ambitie/ kan de gestelde ambitie op aan haken?
- In hoeverre is er beperkende of stimulerende wet- en regelgeving?

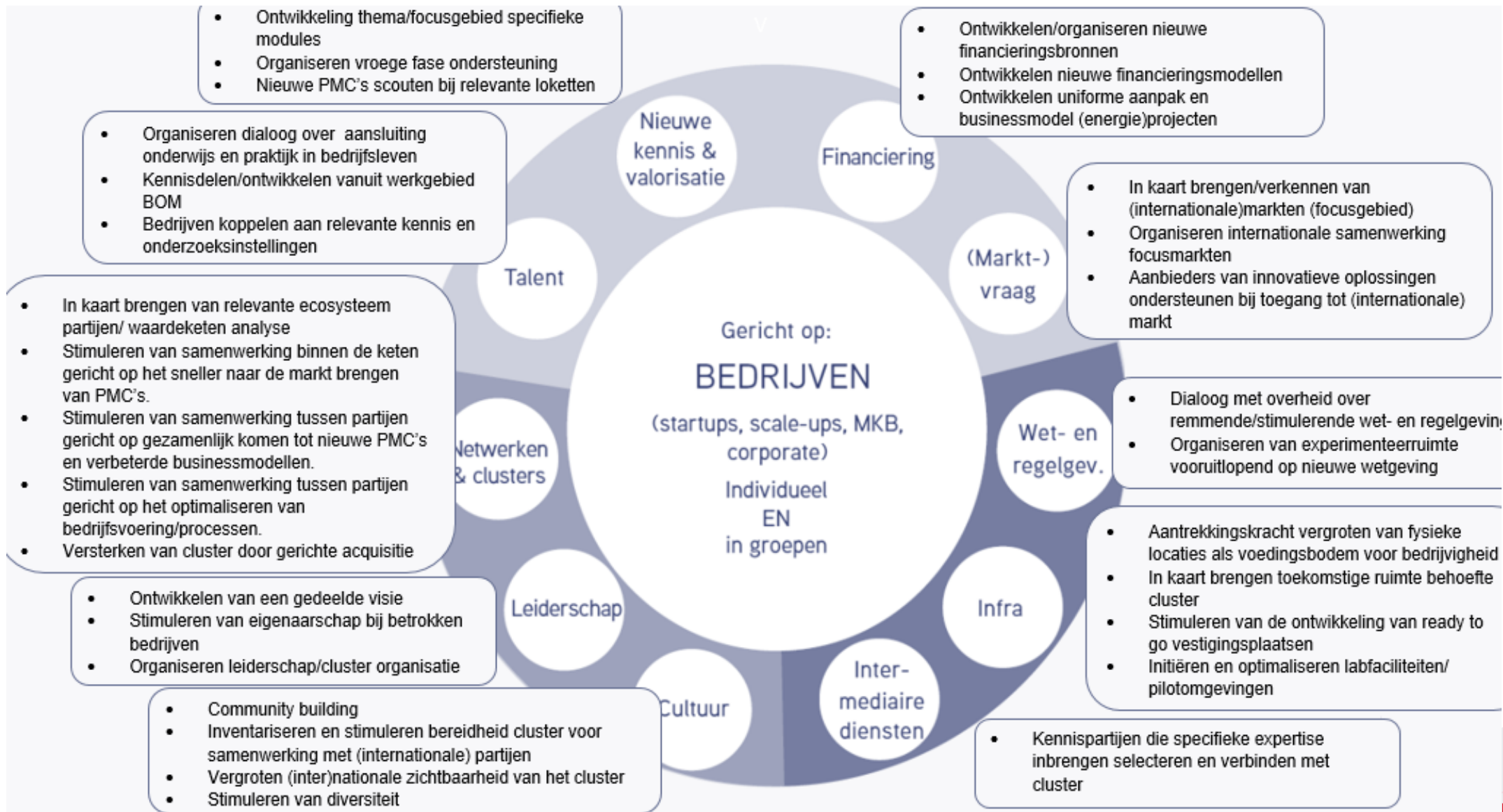
Fysieke omgeving/ infra

- Is de benodigde infrastructuur aanwezig (bijv. campussen, maar ook t.a.v. bereikbaarheid, leefomgeving, etc.)?
 - Zijn er beperkingen t.a.v. stikstof/ ruimte/ netschaarste die de gestelde ambitie kunnen remmen?
 - Is er (behoefte aan) ruimte voor (inter-)nationale opschaling?

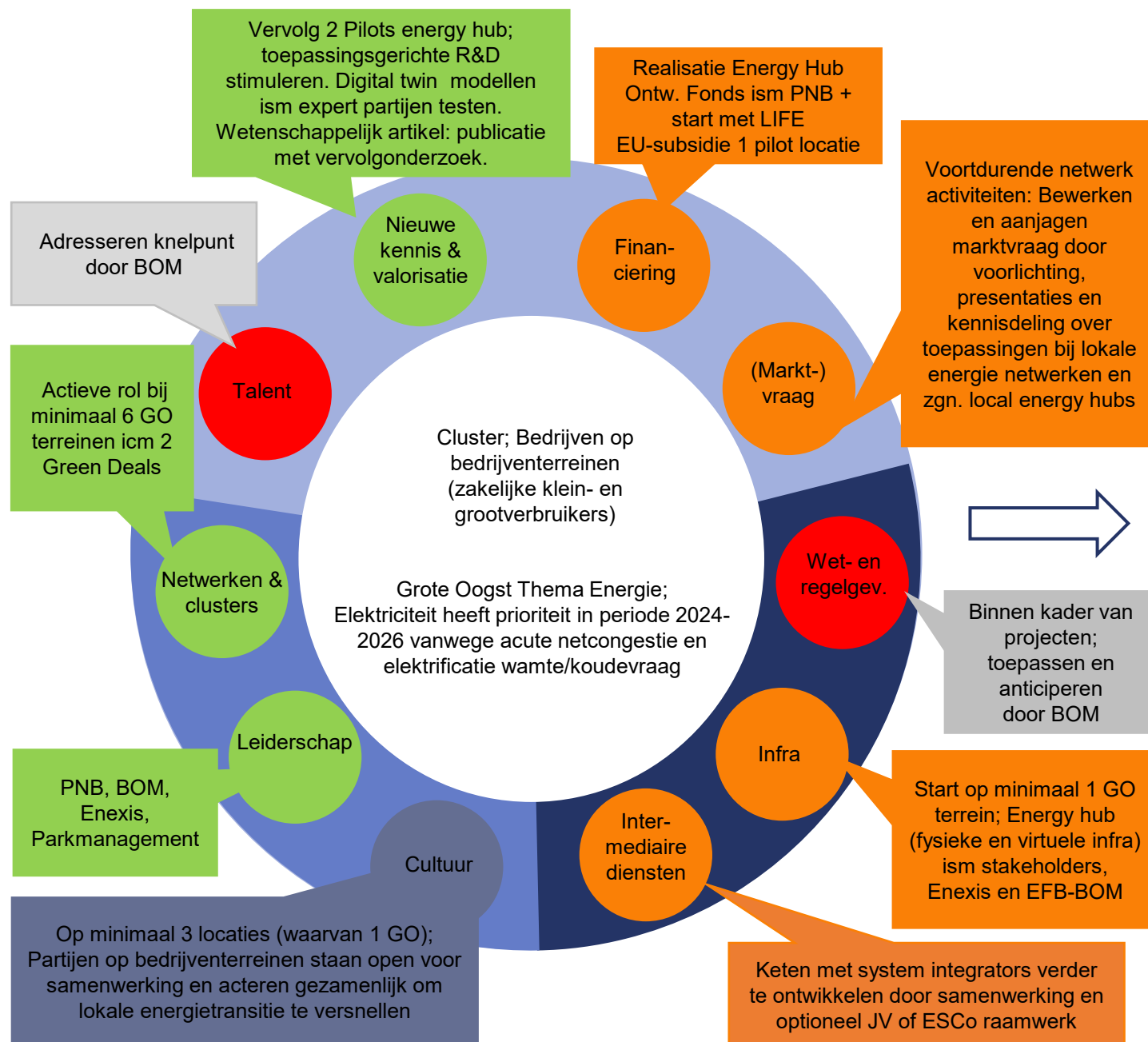
Intermediaire diensten

- Zijn relevante gespecialiseerde ondersteunende diensten bekend en voldoende aanwezig (juridisch, HR, technisch, etc.) ?
- Ontbreken er diensten die de gestelde ambitie kunnen remmen?

Mogelijke interventies

Voorbeeld: energietransitie op bedrijventerreinen

Klimaatneutrale Energieoplossingen

Met klimaatneutrale energieoplossingen worden bedrijventerreinen steeds minder afhankelijk van fossiele brandstoffen. De BOM zet in op fossielvrij opgewekte elektriciteit en warmte, energiebesparing in gebouwen & productieprocessen en de ontwikkeling van nieuwe technieken die ons helpen op bedrijventerreinen de CO₂-uitstoot te verminderen en de energietransitie te versnellen.

BOM ambitie voor bedrijventerreinen :
CO₂ uitstoot verminderen en versnellen energietransitie

Bedrijventerreinen ambitie 2030

Ieder van de 12 Grote Oogst bedrijventerreinen bespaart minimaal 10 tot 15% op hun energieverbruik en gebruikt minimaal 10 tot 15% meer hernieuwbare energie. Op de 12 terreinen zijn er collectieve energie gemeenschappen actief die versneld energie besparen, CO₂ uitstoot verlagen (emissiefactor per kWh van PBL is leidend voor berekening). Op de 12 terreinen is de netcongestie aanzienlijk verminderd of opgelost door oa. inzet van energie gemeenschappen in nauwe samenwerking met de netbeheerder.

Samenhangende activiteiten

- Pro-actief meewerken aan uitvoering Grote Oogst programma van PNB, samen met PNB regiefunctie op 12 bestaande en 6 nieuwe GO-terreinen
- BOM Ventures; portfolio inventarisatie voor rol in bedrijvenclusters
- BOM FI; in kaart brengen type bedrijven dat nodig is voor bedrijvenclusters op de GO terreinen (bv. nwe. IT oplossingen, circulariteit, klimaatadaptatie)
- BOM ESO; Ontwikkeling duurzame lokale opwek/opslag/flexibiliteit/conversie clusters en slim combineren. Samen met D2I en EFB investeren in (pilot) projecten.
- BOM RE Industrie; Stimuleren van koppelkansen met grote industriële partijen, primair op de Grote Oogst terreinen

Partners

PNB Grote Oogst proces management, VNO-NCW Co-creatie, Parkmanagement organisaties, Enexis netbeheer, gemeenten, system integrators en nieuwe aanbieders van deel-oplossingen (bv. energie mgt systemen, virtuele marktplatforms), kennispartners (vb. TU/e, Avans, Fontys, HAN), ROM's, Ministerie EZK

Bijlage 2: Overzicht van mogelijke interventies in het ecosysteem

Financiering

- Opzetten nationale agenda financiering Eiwittransitie met financiële stakeholders. Daarmee noodzaak agenderen van meer blended finance mogelijkheden, bijvoorbeeld door garantstellingen van private partijen, de overheid voor bankleningen en betere landelijke afstemming subsidies zoals vouchers.

Wet- en regelgeving

Nederland als poort voor Europa, zorg daarmee voor meer experimenteerruimte, faciliteiten en juridisch. Mogelijkheden onderzoeken naar meer experimenteerruimte (novelfoods EFSA), versnelde vergunningverlening. (landelijk loket?)

Leiderschap

Benadrukken sterke positie van NL. Onderzoeken naar draagvlak voor Nationaal platform van publieke en private partijen die koers bepaalt, investeringen aanjaagt en beleid beïnvloedt.

Kennis

Opzetten langdurige en structurele support voor startups en scale-ups (mede door verbinding met de waardeketen). Creëer een gemeenschappelijke taal in venture development.

Talent

Uitwerken actieplan gericht op talentontwikkeling ism stakeholders (Is dit een algemene interventie?)

Fysieke infrastructuur

- Structurele financiering voor gedeeld gebruik: investeer langdurig in gezamenlijke faciliteiten die bedrijven samen kunnen benutten en zorg voor vertrouwelijk centraal overzicht van (co-siting) faciliteiten brokerage functie ROM's
- Gebruikmaken en promoten van bestaande openbare platforms.

Netwerken

Ketenbrede netwerkversterking met gedeeld eigenaarschap. Idem Leiderschap. Organiseer netwerken rondom de waarde ketens waarin gebruik wordt gemaakt van de sterktes van de regio.

Intermediaire dienstverleners

Geen interventie

Marktvraag

Faciliteren samenwerking in de keten is nodig, zoals activatie van retailers, corporates, bereidheid om risico te nemen is beperkt. Relatie met zowel strategen als retail moet versterkt worden. Dit alles om groei te stimuleren in ingrediënten, hybride, smaak en gezonde producten.

Cultuur

Stimuleren ondernemerschap door organiseren van Corporate challenges rondom thema's voor het MKB

CONCEPT

Beperkingen De geselecteerde interventies worden uitgewerkt op pagina 12. Deze aanpak wordt jaarlijks herijkt met KIA-ST en andere partijen.